

Sygn. akt III USK 76/22

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania I. Sp. z o.o. w R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie
o wydanie pisemnej interpretacji,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5
kwietnia 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 5 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 221/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 221/19 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 15 stycznia 2019 r., sygn. akt IV U 1102/18, którym Sąd pierwszej instancji uwzględnił odwołanie I. Sp. z o.o. w R. od decyzji organu rentowego z 6 lipca 2018 r.

Decyzją z 6 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie na podstawie art. 34 ust. 1 i ust. 5 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo Przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646) w związku z art. 83d ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), odmówił wydania interpretacji na wniosek złożony przez I. sp. z o.o. z siedzibą w R. w przedmiocie potwierdzenia podlegania obowiązkowo

ubezpieczeniom społecznym w latach 2007-2015 r. z tytułu stosunku pracy u płatnika składek przez osoby będące współnikami tej spółki. Organ rentowy wskazał, iż brak podstaw do wydania interpretacji w sytuacji gdy stan przedstawiony we wniosku dotyczy zdarzeń przeszłych, ponadto nie wykazujących związku z obowiązkami przedsiębiorcy.

Od powyższej decyzji I. sp. z o.o. w R. złożyła odwołanie domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i wydania interpretacji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie podtrzymał argumenty jakie legły u podstaw wydania zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z 15 stycznia 2019 r., sygn. akt IV U 1102/18 Sąd Okręgowy w Rzeszowie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie z 6 lipca 2018 r., znak: [...], nr [...] w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie do wydania interpretacji w zakresie dotyczącym ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym J. T. i T. T. z tytułu zawartych umów o pracę z I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. odpowiednio w okresach: dla J. T. od 1 czerwca 2007 r. do 31 lipca 2015 r.; dla T. T. od 1 sierpnia 2007 r. do 18 lipca 2015 r.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 34 ust. 1 i 2 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców oraz art. 83d ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako niezasadną.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji podjął właściwe działania urzeczywistniające prawo wnioskodawcy do uzyskania interpretacji przepisów i przeprowadził stosowne postępowanie w oparciu o które poczynił ustalenia faktyczne sprowadzające się do, *de facto*, okoliczności wynikających wprost z dokumentów. Jako całkowicie błędne uznał zatem Sąd drugiej instancji zarzuty organu rentowego. Co więcej pozwany popada w sprzeczność argumentując że ustawodawca nie przewidział możliwości wydania przez organ rentowy interpretacji w indywidualnych sprawach wnioskodawców w zakresie oceny zdarzenia wyłącznie przeszłego nie wykazującego ścisłego związku z aktualnymi

obowiązkami przedsiębiorcy, a jednocześnie odmawiając wydania interpretacji w sytuacji, gdy właśnie wnioskodawca wskazuje na takie ciążące na nim obowiązki. Celem przecież interpretacji jest umożliwienie przedsiębiorcy (co zresztą w apelacji powołuje organ rentowy) uzyskania informacji w przedmiocie obowiązków wiążących się z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne i uchronienie w ten sposób takiego przedsiębiorcy przed ryzykiem błędnego zastosowania przez niego danego przepisu. ZUS nie wydaje natomiast interpretacji indywidualnych w zakresie tych elementów stanu faktycznego, które w dniu złożenia wniosku o interpretację są przedmiotem toczącego się postępowania wyjaśniającego lub kontroli, albo gdy w tym zakresie sprawa została rozstrzygnięta co do jej istoty w decyzji Zakładu. Takiej jednak sytuacji w niniejszym postępowaniu nie stwierdzono. Ponadto, w toku sprawy przed Sądem drugiej instancji nie przeprowadzono postępowania dowodowego i nie zmieniono prawidłowych (opartych o bezsporne twierdzenia stron i wiarygodne dowody z dokumentów) ustaleń faktycznych, które stały się podstawą rozstrzygnięcia, jakie wydał Sąd Okręgowy. Oznacza to, że zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rozważania prawne, które skłoniły Sąd pierwszej instancji do uwzględnienia odwołania od zaskarżonej decyzji - a które Sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne w całości uznając je za trafne i nienaruszające prawa materialnego - nie są konieczne do ponownego powtarzania.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna z uwagi na fakt nieprawidłowej oceny Sądu drugiej instancji, iż organ rentowy nieprawidłowo odmówił wnioskodawcy wydania indywidualnej interpretacji, podczas gdy treść wniosku o interpretację jednoznacznie wskazuje, że zapytanie dotyczy oceny zdarzenia wyłącznie przeszłego nie wykazującego ścisłego związku z aktualnymi obowiązkami przedsiębiorcy.

W ocenie organu rentowego, wniosek ubezpieczonego dotyczył potwierdzenia podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w latach 2007-2015 z tytułu stosunku pracy u płatnika składek I. Sp. z o.o. przez osoby będące wspólnikami tej spółki. Tak sformułowany zakres interpretacji oznaczał, zdaniem Zakładu, że płatnik nie ma wątpliwości odnośnie do zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych, ale zdarzeń przeszłych, co nie mieści się w dyspozycji art. 34 ust. 2 Prawa przedsiębiorców. W ocenie organu rentowego, wydanie pisemnej interpretacji nie może dotyczyć oceny stanu przeszłego, zachowania (braku odpowiedniego zachowania) wnioskodawcy, która to ocena skutkowałaby np. koniecznością złożenia dokumentów rozliczeniowych i bądź to uiszczenia należności z tytułu składek, bądź nadpłatą z tytułu nienależnie opłaconych składek, gdyż obowiązek nieskonkretyzowany przekształcił się w zobowiązanie z tytułu składek, lub jako obowiązek spełniony przekształcił się w nadpłatę z tytułu składek, przy czym bez znaczenia jest tu ewentualna konieczność dokonania rozliczeń, czy też dokonania stosownych księgowañ, gdyż takiego wyjątku ustawodawca nie przewiduje w art. 34 wyżej wymienionej ustawy. W innym przypadku każdy wnioskodawca, w każdym niemal wypadku, mógłby przywoływać zdarzenia przeszłe. Zwłaszcza nagminne stałoby się to w przypadku, gdyby w danej sprawie toczyło się inne postępowanie kontrolne czy dowodowe, argumentując, że uzyskanie pisemnej interpretacji jest poparte jego interesem prawnym wynikającym z ochrony prawnej zawartej w art. 34 powołanej ustawy, bowiem interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże przedsiębiorca nie może być obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji.

Zdaniem organu rentowego, istotą indywidualnej interpretacji wydawanej na podstawie przywołanych przepisów jest wyjaśnienie treści przepisów prawa dotyczących wskazanego ustawowo zakresu i mających zastosowanie w budzącej wątpliwość przedsiębiorcy sytuacji, a nie dokonywanie określonych ustaleń w ramach postępowania dowodowego, tym bardziej nie jest zasadne rozstrzyganie spraw spornych. Przeprowadzenia postępowania, wynikiem którego byłoby rozstrzygnięcie przedstawionych w złożonym wniosku zagadnień, co na podstawie

art. 34 ustawy Prawo przedsiębiorców nie jest możliwe. Bowiem, jak potwierdził Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 3 września 2013r., III AUa 193/13 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając interpretację przepisów dokonuje wyłącznie interpretacji przepisów, nigdy zaś w ramach tego postępowania nie rozstrzyga konkretnej sprawy administracyjnej, w szczególności sprawy spornej. Nie sprawuje bowiem funkcji kontrolnej i nie ma kompetencji, aby wskazywać właściwą drogę postępowania lecz przedstawia swój pogląd dotyczący rozumienia przepisów prawa i sposobu ich zastosowania w odniesieniu do konkretnej sprawy, w oparciu o przedstawiony stan faktyczny bez możliwości prowadzenia postępowania wyjaśniającego czy dowodowego.

Natomiast w wyroku z 21 listopada 2019 r., II UK 156/18 Sąd Najwyższy stwierdził, że w art. 83d ust. 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych chodzi wyłącznie o sytuację, w której stan faktyczny podany przez autora wniosku o interpretację (jego elementy) jest przedmiotem postępowania wyjaśniającego, kontroli lub decyzji, a nie o to, jak ocenić ów stan faktyczny z uwzględnieniem określonych regulacji prawnych.

Odnosząc przedstawione wyżej poglądy prawne do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy skarżący uznaje, że w sprawie doszło do naruszenia dyspozycji art. 83d ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 34 ust. 2 Prawa przedsiębiorców, gdyż ustawodawca nie przewidział możliwości wydania przez organ rentowy interpretacji w indywidualnych sprawach wnioskodawców w zakresie oceny zdarzenia wyłącznie przeszłego nie wykazującego ścisłego związku z aktualnymi obowiązkami przedsiębiorcy.

W ocenie organu rentowego, uznanie stanowiska przeciwnego do zaprezentowanego powyżej i niezaskarżenie powyższego orzeczenia może na przyszłość rodzić niebezpieczeństwo, że Zakład będzie zobowiązany wydawać pisemne interpretacje w trybie art. 34 Prawa przedsiębiorców w sprawach dotyczących nieraz odległych, przeszłych stanów faktycznych, w których również wydawano prawomocne decyzje administracyjne w trybie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i które wywarły nieodwracalne skutki prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o

ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono jakiejkolwiek przekonującej argumentacji, która mogłaby przemawiać za przyjęciem, że skarga kasacyjna jest w niniejszej sprawie oczywiście uzasadniona. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się przede wszystkim na polemice ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji w zakresie zakresu i charakteru interpretacji, której wydania domagał się wnioskodawca. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania brakuje jednak argumentacji prawnej, która wskazywałaby na rażące naruszenie przepisów prawa przez Sąd drugiej instancji. Obawy organu rentowego, co do skutków wydanego rozstrzygnięcia nie stanowią dowodu na rażące naruszenie prawa, tymczasem Sąd drugiej instancji wskazywał, że przedmiotem interpretacji w niniejszej sprawie nie mają być jedynie zdarzenia przeszłe, ale również przyszłe, czego organ rentowy w żaden sposób nie podważył.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[a!]